

Yvette Huls, Ivoires d'Étrurie. Études de philologie, d'archéologie et d'histoire anciennes publiées par l'Institut Historique Belge de Rome. Tome IV, 238 stran, 53 tab. a mapa. Bruxelles—Rome, 1957.

Úvodem se zmiňuje autorka, která je žačkou M. Rénarda, o uměleckém zpracování slovniny v oblasti Blízkého východu a Egypta od 2. tisíciletí a o časné poznání těchto výtvorů ve východním Středomoří, kde prostřednictvím měli Foiničané a ostrov Kypr. V následujícím oddíle (str. 31—125) podává autorka katalog plastických výtvorů etruských ze slonoviny a kostí v chronologickém pořadí podle vývojových období (orientalisující, archaické, klasické). Jde o výtvary celé i fragmentární, při nichž je uveden jejich původ a sbírkové uložení, podán přesný a podrobný popis a bibliografie každého exempláře. V druhé části (str. 126—238) dotýká se autorka zpracování slonové kosti v Itálii před Etrusky a podává detailní poučení o práci etruské. Jednotlivá vývojová období charakterizuje celkově na základě podrobné analýzy materiálu popsaného v první části. Sleduje pozorně drobné fragmenty, všimá si tématiky v dekoraci, zjišťuje pravděpodobné časové pořadí artefaktů, pátrá po původu, zda jsou domácí či dovezené, a sleduje vývojovou linii rozkvětu této umělecké industrie — zlatou dobou bylo období orientalisující — a úpadku, který se jeví od 2. pol. 5. stol. s opožďováním za vývojem v Řecku, jako následek nepříznivé situace politické, podobně jako v jiných družích výtvarné práce. Hojný materiál — je to na 400 kusů — je utříděn a jeho hodnocení svědčí o zasvěcenosti autorky do složité problematiky etruského umění. Je to studie velmi svědomitá. Výprava tabulek je celkem dobrá, ač reprodukce nejsou bezvadné, neboť mnohde dekorační motivy nelze na vyobrazení sledovat. Význačnější exempláře jsou podány v několika záběrech. Konkordanční tabulky (druhá a třetí) a form. míst nálezů a museí) a index vlastních jmen usnadňují použití knihy s bohatým poučením.

Gabriel Hejzlar

C. Iulii Caesaris commentarii rerum gestarum. Edidit Otto Seel. Vol. I: Bellum Gallicum. Lipsiae in aedibus B. G. Teubneri 1961. Stran CXXII + 353.

Vezmeme-li do rukou starší vydání pořizená A. Klotzem, z nichž poslední vyšlo roku 1957, a srovnáme-li je s novým vydáním Seelovým, udiví nás především dosti rozdílný jejich rozsah. Seelovo vydání je totiž mohutnější, a to jednak pro svou velmi obsáhlou předmluvu (str. VII—LXXXVI) a bohaté přílohy („testimonia“, str. LXXXVII—CXXII, 320—344), jednak pro rozmnožený kritický aparát. Seel vytěžil z práce svých předchůdců, zejména Kühlera a Klotze, jejichž památce také své dílo připsal, vše, co mohl, ale nikoli nekriticky. Nemohl ovšem kontrolovat všechny rukopisy, ale sedm z nich, a to ty nejdůležitější, probral a na jejich čtení jakožto na ověřené v kritickém aparátě odkazuje. Avšak nikoli jen vlastní Caesarův text, velmi pečlivě vydaný, nálezitě vědecky podložený a doprovázený také všemi svědectvími starověkých autorů o tomto spise, je kladem nového vydání, nýbrž je jim do značné míry i dlouhá předmluva, v níž autor objasňuje svůj pracovní postup, a tak současně na konkrétním díle demonstruje moderní metodiku ediční práce.

Josef Češka

Jerzy Linderski, Państwo a kolegia. Ze studiów nad historią rzymskich stowarzyszeń u schyłku republiki. Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rozprawy i studia — tom XXIX. Kraków 1961. Stran 120.

Kolegia, která byla v římské říši značně početná zejména v době císařské a kterých se za dominátu užilo zčásti k připoutání řemeslníků a obchodníků natrvalo k jejich povolání, vznikala v nemalé míře již v době římské republiky, někdy jen jako sdružení kultovní (např. *collegia compitalicia*), jindy jako sdružení více méně politická. A právě otázce, jak vyložit zákonodárství, které se týká kolegií na konci římské republiky, věnuje Linderski svou studii. Vychází v ní zejména z důkladného rozboru Asconiových údajů (in Pis. p. 6 a in Corn. p. 75 Clark) a dokazuje, že se v nich nemluví o jednom usnesení senátu, jak myslil Mommsen a po něm i další badatelé, nýbrž o více usneseních. Tato usnesení, známá z jiných pramenů, pak autor podrobně analyzuje a pečlivě interpretuje; přitom ovšem živě polemizuje s mnoha staršími badateli. Mimoto se zabývá i jinými problémy, např. řeší otázku, co chápat pod slovem *compitum*.

Hlavním přínosem práce Linderského je zjištění podložené dosti přesvědčivě pramenovým materiálem, že ani v době republikánské nelze mluvit o naprosté svobodě shromažďo-